
HET AMSTERDAMS LYCEUM
OLO-BULLETIN

nummer 7, januari 1991

OLO - bestuur

Eric Ros
Paula van Cleef-Joachimsthal
Tine van Gelderen
Maarten Lemberger
Reina Spier-van der Woude
Alfred de Swarte

OLO - secretariaat

Paula van Cleef-Joachimsthal
Heinzestraat 25 hs
1071 SL Amsterdam
tel. 020 - 71 91 59
fax 020 -664 85 29

Redactie OLO - bulletin

Donald Koppel
Oostelijk Halfroond 42
1183 GB Amstelveen

Voor de totstandkoming van dit OLO-bulletin is de redactie dank verschuldigd aan Mieke de Jong -lay out- en de heer J.N.P.M. Pieterse -druk-.

VAN DE REDACTIE

Onder dankzegging aan NRC Handelsblad namen wij graag een gedeelte over van een interview met Herman Sandberg, oud-hoofdredacteur van Het Parool, en oud-leerling van onze school. Sandberg, komend van de HBS, wist zich snel aan te passen aan het typisch Lyceummilieu van die tijd. Hij bracht het zelfs tot regent.

Ook in andere bladen was weer iets te lezen over oud-leerlingen. Wat dit betreft willen wij wijzen op het interview met de heer Hirsch-Ballin in Elsevier van 3 november 1990.

Dolf Schaap geeft in dit bulletin een impressie van een reünie die na 39 jaar werd georganiseerd.

Ineke Molenaar (geboren Hagedoorn), tijdens haar schooltijd IHA genoemd, schreef een lang en lezenswaardig stuk over haar schooltijd tijdens en vlak na de WO-2. Het was, aldus IHA, de tijd waarin je behalve roeien op de Amstel, ook nog kon zwemmen in de Amstel. Dat moet wel heel lang geleden zijn.

IHA hanteerde al vroeg de verborgen camera. Zij fotografeerde regelmatig op heimelijke wijze docenten tijdens de uitoefening van hun uiterst belangrijke taak. In dit bulletin enkele, uiteraard nog nooit gepubliceerde foto's.

Verder treft u in dit bulletin mededelingen aan met betrekking tot de Dies-1991 en de lustrum-Dies in 1992.

Met dank aan alle schrijvers.

Donald Koppel(1962)

**HET AMSTERDAMS LYCEUM:
"de redding
van mijn opleiding"**

*uit een interview met Herman Sandberg door
Frits Abrahams in NRC Handelsblad van 9 juni 1990*

Op de HBS struikelde hij over de exacte vakken. Dan maar naar het gymnasium, adviseerde de directeur. Hij belandde op het Amsterdams Lyceum. "Het werd de redding van mijn opleiding. We hadden een leraar Grieks die een nieuwe wereld voor me liet opengaan. Hij beperkte zich niet tot het bijbrengen van vertaaltechniek, maar behandelde ook lange teksten en hele dialogen om je iets te laten snappen van het denken van Socrates, Plato.

De rector, dr C.P. Gunning, was een onderwijsvernieuwener, hij wilde de school vooral laten functioneren als een gemeenschap. Er bestond een sterk gevoel van solidariteit. Ik vond het prettig ergens bij te horen, dat verlangen heeft mijn handelen tot in de oorlog mede bepaald. Mijn beste vrienden komen nog steeds uit het kringetje van die school."

U kwam op slag in een heel ander milieu terecht - hoe redde u zich daar?

"Het was een aanzienlijk ander sociaal peil. De bovenlaag werd bepaald door aanvoer uit de De Lairesestraat, de Apollolaan en omstreken. De HBS was een nogal volkse school geweest, het Lyceum was een 'nette' school met 'nette' kinderen. Veel joodse kinderen trouws: mijn examenklas bestond voor meer dan de helft uit joodse leerlingen, van wie bijna niemand de oorlog heeft overleefd.

"Ik kwam opeens in heel andere huizen, soms bij mensen die een grote staat voerden - met huisknecht en al. Ik voelde me er na een poosje niet meer zo uit de toon vallen. Dat had voor een deel ook te maken met het sterke, sociale zelfbewustzijn van mijn moeder. Een keurig klein mevrouwetje, knap en met een uitstekend taalgebruik - die hoefde naar mijn gevoel voor niemand onder te doen. Mijn vader evenmin, dat was een geestige, stijlvolle man.

"De hockeyclub Amsterdam kreeg een groot deel van zijn spelers van het Amsterdams Lyceum. Ik ging er ook spelen. Op school werd ik geaccepteerd. Het laatste jaar werd ik gekozen tot voorzitter van het dagelijks bestuur van de schoolraad. Dat betekende contact met gelijksoortige lycea, organisatie van festiviteiten, het houden van toespraken - erg leuk. Je hoorde opeens tot een bepaalde vorm van establishment. Gunning had er ook een titel aan gehecht: je was *regent* voor een jaar."

Herman Sandberg was regent in 1937.

REUNIE
KLAS 4A/5A (1948 - 1950)
door Dolf Schaap (ex-klassevertegenwoordiger)

Wij deden eindexamen HBS-B in 1951 en de meesten van ons hadden elkaar sinds de dag van de eindexamenuitslag niet meer gezien, dus elkaar 39 jaar uit het oog verloren. Twee meisjes uit mijn klas: Bep de Jongh en Elly van der Lingen (ik hoop dat ze het mij niet kwalijk nemen, want ondanks dat wij nu rijpere dames en heren met kinderen en soms al kleinkinderen zijn, blijven wij in mijn perceptie "de jongens en de meisjes uit mijn klas" en consequent noem ik dan ook de meisjes nog bij hun meisjesnamen) kwamen eind vorig jaar op het idee om eens te proberen de klasgenoten op te sporen en zo mogelijk een reünie te organiseren. Na wat heen en weer geschrijf resulteerde dit in 14 adressen van de totaal 20 klasgenoten, de zekerheid dat er vier overleden waren (Caroline Lanzing, Rudi Kinsbergen, Albert van Katwijk en Jan Stelleman) en dat er van drie op dit moment geen spoor te vinden was (Nico Roos, Inge Oost en Hans Blom - Hans kwam vanaf januari 1950 in de klas). Bep de Jongh nodigde ons allen uit voor een reünie bij haar thuis in Voorhout op 12 mei. Er kwamen er elf opdagen en het werd een gezellige boel van voornamelijk bijpraten, wat eten en drinken (iedereen had wat meegebracht). Ieder op zijn beurt vertelde in het kort wat hij of zij de afgelopen 39 jaar uitgevoerd had en daarna werden er herinneringen uit de schooltijd opgehaald. Er was -nu achteraf- veel bewondering en waardering voor de persoon van Gunning; toen wij nog op school zaten beseften wij uiteraard nog niet hoe deze man "zijn school" gemaakt had en zich daarvoor dag en nacht inzette en de voor ons uitstekende sfeer op school bepaalde. Ook de leraren gingen over de tong: van den Broek (scheikunde), P.A. van der Harst (natuurkunde; voor mijzelf één van de meest gewaardeerde leraren, door velen gevreesd vanwege het moeilijke vak), van Bruggen (Duits), Bomhoff (Nederlands), Teixeira de Mattos (Engels, zeer karakteristieke figuur met zijn hoed en altijd de twee enorme zware tassen), juffrouw van Geldermalsen (gymnastiek voor de meisjes + vrijwillig gedwongen volksdansen, ik vond het een ramp), conrector Kettner (wiskunde), mevrouw Thiebout (Frans) en Moll (biologie en naar ik meen onze klasseleraar in de vierde). Het werd laat in

de avond, iedereen had veel waardering voor het initiatief van Bep en Elly en de gastvrijheid van Bep. Het vaste voornemen bestaat om dit over enige tijd te herhalen; Fien Warendorf, die er dit keer helaas niet bij kon zijn omdat ze in Australië haar dochter met succes begeleidde naar het wereldkampioenschap hockey, had aangeboden om volgende keer gastvrouw te zijn.

Klas 5A, herfst 1949, werkweek in jeugdherberg Alteveer, bezoek aan een steenfabriek.

Staande van links naar rechts: Connie Schey, Leo Eykelenboom, Inge Oost, Elly van de Lingen, Dolf Schaap, H.O. Levenbach (leraar Engels), Riet Verkade, Bep de Jongh, Rudi Kinsbergen, Ans Heyting, Henk Aben. Gehurkt van links naar rechts: Caroline Lantzing, George Landré, Nico de Roos, Nelleke le Nobel, Albert van Katwijk, Maud v.d. Vegt, Peter Doets (niet op de foto: Jan Stelleman, Fien Warendorf en Cees Biemond).

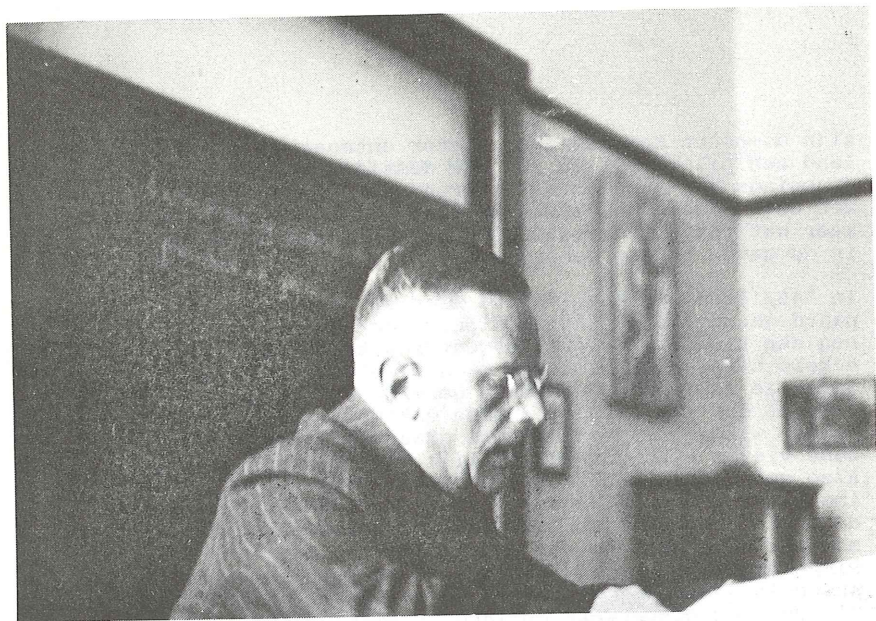
HET WAS EEN INSPIRERENDE SCHOOLTIJD
door Ineke Molenaar-Hagedoorn (1947)

Gunning vond me te jong voor z'n eerste klas - je moest twaalf jaar zijn en dat was ik niet -een zevende klas, dat nooit- dus dan maar via een andere school naar de tweede klas. Ik bofte dat alle tweede klassen van 42/43 naar het Maarten Maartenshuis gingen en prompt werd ik IHA gedoopt om verwarring met de andere Ineke te voorkomen. Je zult dan ook allebei dezelfde jongen wel aardig vinden. Met Pasen kampeerden we met Philantus, onze Lyceum-NJN afdeling en waarschijnlijk ook met andere afdelingen samen op een boerderij en sliepen boven de koeien in hun stal in de landelijke lucht. Het kostte ons dan ook niet zoveel moeite om 's morgens vroeg pietjes te gaan kijken en weer wat frisse lucht op te snuiven. In de stad keken we sterren, maar dat zal wel na de oorlog geweest zijn.

In de derde klas moesten we ineens naar de Pieter de Hoochstraat. Mevrouw Brugmans maakte toen een diepe indruk op me en dankbaar schafte ik me allerlei foto's aan. Aanvankelijk kwamen we nog op de fiets uit Zuid en de fietsenstalling die dichtbij de school was, stond naast een onooglijke rommelwinkel-antiquair, waar ik mijn eerste dingetjes kocht. Later liepen we op klompen en rommelden daar wel eens wat veel mee in de klas, want we mochten die aanhouden. Meestal liepen we met z'n drieën, Anneke Swaan, Kitty Kremer en ik, soms ook Gerhard Bedding, door de Nicolaas Maesstraat langs het huis van Rudolf Barfoed. Zo liepen we daarna ook op onze vaak rood-wit en blauw met wat oranje geverfde klompen naar het GEB-gebouw in de Tesselschadestraat.

In het begin van de oorlog konden we nog een korte tijd roeien, de Amstel trok geweldig, ook om in te zwemmen. Toen leek het water heel helder, vooral in de buurt van het Kalfje, waar we konden aanleggen en zonder bonnen taptemelkyoghurt met grenadine konden drinken. Tijdens de hongerwinter waren we weer gedeeltelijk in het AVIO-gebouw ondergebracht. Hoe de officiële planning qua ruimte was weet ik niet. In elk geval ging maar een deel van de leerlingen werkelijk naar school. De grotere jongens kregen hun schoolwerk thuis bezorgd, omdat ze gevaar liepen opgepakt te worden en voor andere leerlingen, die ver weg woonden, werd de dagelijkse gang naar de school te ver, te vermoeiend, te gevaarlijk. Eten bemachtigen was één van de dagelijkse

Knook, oude talen
foto Ineke Hagedoorn

problemen, voor velen een obsessie. Toen het een periode mogelijk bleek bij de boer melk te halen, bijvoorbeeld in de Waver, vond ik het heel normaal om die dag niet naar school te gaan en mijn geluk te beproeven behalve melk ook bijvoorbeeld boter te ruilen tegen zeep of handdoeken. Maar dat ruilen was niet mijn "fort".

Op de terugweg kwam ik langs het AVIO-gebouw, even wuiven en dan weer verder met een rugzak met twee flessen melk op mijn rug en twee in de binnenzakken van de mij veel te wijde oude leren jas van mijn moeder. Ik was trots op mijn buit en blij dat ik noch mijn fiets met massieve banden noch mijn melk had moeten afstaan.

Met veel Lyceïsten hebben we als gekken staan wuiven bij de voedseldroppings in Amstelveen met alles wat we maar hadden, maar het liefst met de Lyceumdas. Mijn oma had één gebreid die wat te groot was uitgevallen en nu

zijn diensten kon bewijzen. Later ontmoetten we in Ierland een piloot uit de VS, die destijds aan de voedsel-droppings had meegedaan. Ik vroeg hem of hij ons niet met onze dassen had zien zwaaien. Hij antwoordde dat ze meer het rotte afweergeschut van de vijand op de daken in de gaten hadden gehouden.

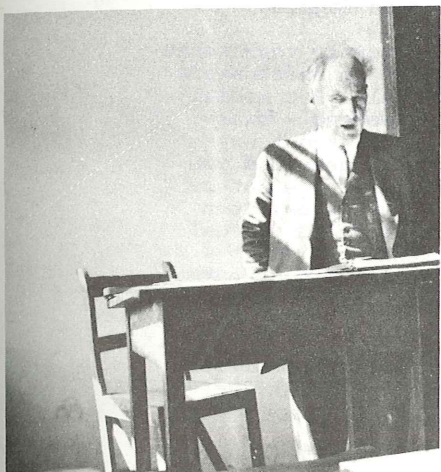
In '45/'46 begon onze vijfde klas en de daarmee gepaard gaande splitsing in alpha's en bèta's. Er was ook nog een tweede vijfde klas, dat zou tegenwoordig geen enkele discussie opleveren of dat wel zou gaan. Wij waren zo aan elkaar gehecht, gewend, in beide klassen speelde dat fenomeen nota bene dat we liever onder elkaar wilden blijven en heel graag alléén met onze oude vierde klas zoveel mogelijk uren wilden hebben. Alzo geschiedde, hetgeen een fraai voorbeeld van inspraak opleverde. Bovendien wilde klas Va nog een in de oorlog begonnen werkstuk afmaken. Ook dit gelukte en met verve voerden we met onze klas "the Scarlet Pimpernel" op, grotendeels in het Engels en een korte scène in heel moeilijk Frans. Oorspronkelijk hadden we als een soort huiswerk op langere termijn de hoofdstukken van het boek van Baronesse Orczy verdeeld over kleine groepjes om een speelbaar script te maken. Dat was natuurlijk veel te langdradig en heterogeen geworden. Gelukkig wist Kitty Kremer wel een bevriende regisseur, de heer Frenkel, te vinden, die bereid was ons te helpen. Wij dachten en praatten op 't laatst met elkaar in zinnen uit dit romantische boek uit de Franse revolutie. De heer Frenkel heeft ons veilig naar een goede uitvoering gebracht.

The Frenchies seek him here
the Frenchies seek him there
that damned elusive Pimpernel

Tijdens de uitbundige straatfeesten ter ere van de bevrijding merkte onze klas dat we van het dansen niet zoveel terecht brachten. Natuurlijk gingen we weer naar Martin toe. De meesten van ons waren daar ook in de tweede klas geweest, maar nu waren er ook nog nieuwe dansen voor ons bij gekomen. Trouwens in de tweede klas heeft het maar een haartje gescheeld of ik was er niet geweest. Een zware delegatie van vriendinnen bezocht

mijn moeder of die er destijds wat aan zou willen doen dat ik me niet zo kinderachtig zou gedragen en ze te schande zou maken. Ik weet niet meer hoe lang ik het toen nog volgehouden heb om van die hele grote strikken in mijn haar te dragen.

Na de oorlog vond ik het leuk om met het toestel van mijn vader foto's in de klas te maken, het liefst ongemerkt. Dat laatste lukte vaak aardig door mijn rommelige tafel te completeren met een of andere shawl waaronder het toestel zorgvuldig verborgen was. Van Kettner lukte dat twee maal, bij Van Delft éénmaal plus éénmaal duidelijk gesnapt: "eh, gij daar!". Daarna kregen we een prima fotomodel in Cappenberg, mooi bruin pak en gele das en een big broad smile-everlasting en wat raar nu dat die selftimer steeds zo luidruchtig afging. Bij een andere foto moet ik ineens denken aan

Kettner, wiskunde
foto Ineke Hagedoorn

juffr. Visser,
oude talen,
foto Ineke Hagedoorn.

die hele warme zomermiddag waarop wij nauwlettend de thermometer in de gaten hielden, want boven de 80 graden F. zouden we vrij krijgen. Door ons slechte gedrag raakte onze leraar zo opgewonden dat hij als een cerberus de ingang van het lokaal met lijf en tafel ging versperren. Ik weet niet meer hoe dat is afgelopen. We zullen wel een verstandige klasseraad gehad hebben: Louise Galjart (Hoogendoorn), Marianne Schulting (Lulofs) en Joop Kappeyne van de Copello. Helaas is deze laatste in december 1988 overleden.

Onze dierbare vader Van Delft was enige malen onze klasseleraar, evenals Van Dijk. Beiden waren leraar oude talen. Pjotr van Delft trachtte ook ons bèta's nog iets bij te brengen van de filosofie van Plato en had een zeer persoonlijke band met velen van ons. Met hem hadden wij een werkweek in het Maarten Maartenshuis met onder andere het vertalen van het Nieuwe Testament uit het Grieks en dan vergelijken met wat de Engelse vertaler gekozen had en de Nederlandse.

Vaste prik was dat we allemaal een culturele voordracht moesten houden en ons hier van te voren op moesten voorbereiden; ik kreeg Michelangelo toebedeeld. Het moest, je kon er niet onderuit, je vond het doodeng - maar eigenlijk, in je hart, vond je het heerlijk dat er zoveel van je werd geëist, ook al was je geen lid van Brugman - en het werkte nog heel lang na in je latere leven. Natuurlijk werd de muziek niet vergeten. Toen Van Delft jaren later van zijn struma bevrijd was gaf het even een probleem om hem te herkennen. Elisabeth Visser, Grieks en oude geschiedenis docente, werd hoogleraar in Groningen, waar ik haar geregeld weer tegenkwam.

Zelfs ná ons eindexamen hebben we met Van Dijk en zijn vrouw een afscheidswEEK gehad op het Maarten Maartenshuis; Wolkenland heb ik helaas nooit meegemaakt. Het was een inspirerende schooltijd.

Dat het Lyceum leve !

AANKONDIGING

1917 HET AMSTERDAMS LYCEUM 1992

* 75 JAAR *

Op 15 februari 1992 vieren wij het 75-jarig bestaan van onze school.

Er is een lustrumcommissie gevormd.

Het Comité van Aanbeveling wordt gevormd door:

- drs E. van Thijn, burgemeester van Amsterdam,
- mevrouw M.W.M. Vos-van Gortel, burgemeester van Utrecht,
- dr G.C. Krijn, oud-rector van het Amsterdams Lyceum,
- Jhr J. Six,

Het ligt in de bedoeling om het programma voor Dies en lustrum 1992 binnen twee maanden via een extra bulletin aan u voor te leggen. Dit bulletin zal bijzonderheden bevatten over tijd, plaats, programma en mogelijkheden voor inschrijving.

namens de lustrumcommissie,
Dick Regenboog.

INITIATIEF PORTRET GUNNING

Uit opmerkingen van oud-leerlingen blijkt telkens weer dat men bij het weerzien van de school iets mist: een afbeelding van Dr C.P. Gunning in de gang bij de aula. Wèl portretten van vier vorstinnen, wèl plaquettes van curatoren (die ongetwijfeld veel voor de school hebben betekend). Niets echter herinnert aan de oprichter en eerste rector van het Lyceum.

Maar..... het is nog niet te laat!

Wat zou 't mooi zijn als in februari 1992, ter gelegenheid van de viering van het 75-jarig bestaan van de school, een afbeelding van Dr Gunning - aan wie veel oud-leerlingen zo'n goede herinnering bewaren - onthuld zou kunnen worden.

Een goed initiatief zult u zeggen, maar hoe kunnen we een dergelijk plan - dat ook de volledige instemming heeft van de schoolleiding - in daden omzetten?

Allereerst zouden we van u willen weten of u dit initiatief een warm hart toedraagt en - u begrijpt 't al - of u ook bereid bent uw financiële steun toe te zeggen.

Gedacht wordt aan een representatief fotografisch portret van de heer Gunning. Indien u ons initiatief wilt ondersteunen, verzoeken wij u dit kenbaar te maken door het ingesloten formuliertje in te vullen en in te zenden aan het OLO-secretariaat.

Als de bijval even groot blijkt te zijn als we verwachten, dan moet het mogelijk zijn ons plan uit te voeren. We wachten met spanning af....

Het comité:

Richard Stolzenburg

Nelle Spitz-van Oss

* * *

UITNODIGING

* * *

OUD - LEERLINGENBORREL

* * *

ZATERDAG 16 FEBRUARI 1991

* * *

AANVANG 15.30 UUR IN DE AULA

* * *

OUD-LYCEIST
DE PIANIST POLO DE HAAS
ZAL VOOR ONS OPTREDEN

* * *

BIJDRAGE f 10, -- PER PERSOON
(INCL. TWEE DRANKJES), TER PLAATSE
TE VOLDOEN

* * *

In verband met de voorbereidingen zou het OLO-bestuur graag van u vernemen of u van plan bent te komen. U kunt hiervoor bijgesloten formulier gebruiken en opsturen naar het OLO-secretariaat.

CONTRIBUTIE 1991

Wilt U het OLO-lidmaatschap met de bijgaande acceptgirokaart betalen?
Mocht U van deze kaart geen gebruik kunnen maken, dan kunt U de contributie ook rechtstreeks overmaken op onze bankrekening, nummer 46.78.07.493.

* - * - * - * - * - * - *

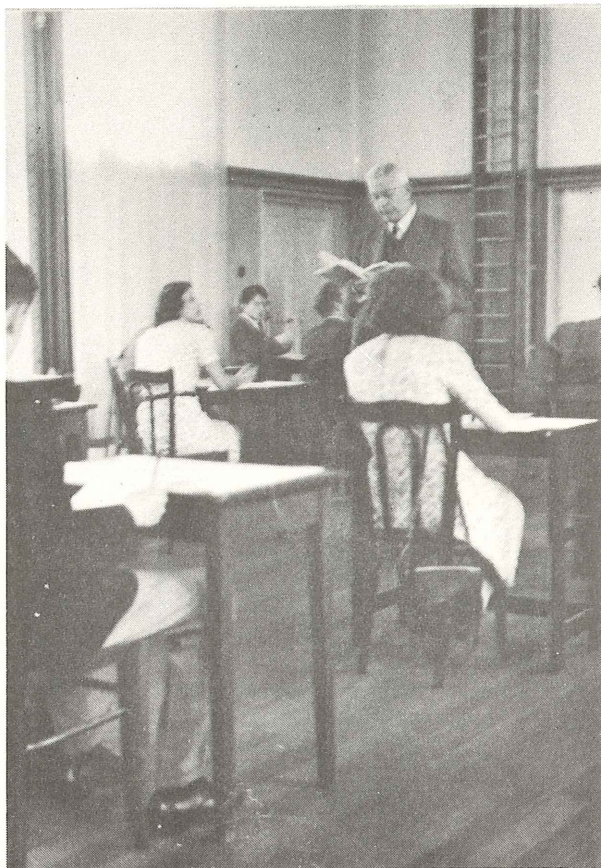
De Stichting Educatieve Beeldvorming- Vervolging, Onderdrukking en Verzet heeft in bulletin nr.6 een oproep gedaan aan oud-leerlingen van het Amsterdams Lyceum om eventueel mee te doen in een videodocumentaire over "kinderen van de oorlog".

Hoewel wij verschillende reacties hebben gehad, bleek het niet mogelijk de combinatie van oud-leerlingen te krijgen die ons voor ogen stond. Dat is ons bij het Vossius-Gymnasium wel gelukt.

Wij willen hierbij iedereen die gereageerd heeft bedanken voor de genomen moeite.

Tineke Wibaut.

Gunning leest de examenregels voor (1947)
foto Ineke Hagedoorn

